

Daugavas hidroelektrostacijas ir mainījušas ierasto Daugavas ainavu. Spēcīgo krāču vietā tagad augšpus aizsprostiem plešas milzīgas ūdenskrātuves.

Ir saglabājies neliels, ap 30 km garš krāčains posms, kas stiepjas gar Krustpils novadu.

1 Vilnišu (arī Veiguru) krāces. Aptuveni 300 m gara krāce pie Drēģu salām. Krāces sākumā dolomīta sliekšnis pāri visai upei, tad tuvāk kreisajam krastam seko straujtes dolomīta padziļinājumā, kur koncentrējas viss upes plūdums.

1 Drēģu salas veidojušas pēdējo septiņdesmit gadu laikā uzskalojuma rezultātā. Pie salām atrodas sēklis – Govju gārde. Nosaukums cēlies no tā, ka minētā sēkļa augājā ganījušas govīs.

1 Reiņa (arī Gārdiņa) sala izveidojusies tāpat kā Drēģu salas. Savulaik sēkli vīpīeši ar traktoru plāvuši zāli. Lejpus salas ir brasls, pa kuru mazūdens periodā var šķērsot Daugavu. Pēc otrā pasaules kara šo braslu tanki manevros izmantoja kā pārceltuvi.

1 Klaukavas krāces. Ap 150 m gara krāce, krāces sākumā tuvāk upes labajam krastam dolomīta sliekšnis ar stabili stāvvilni (liels vilnis), tad straujtekā ar haotiskiem vilņiem, kas labi šūpo. Klaukavas krāču nosaukums cēlies no labajā krastā esošā kroga. Tā nosaukuma izcelsme ir visai baismīga. Reiz tajā krogā iegājis kāds garābraucējs, kas vēlāk pazudis bez vēsts. Ļaudis klusām esot runājuši: "Klau, kāva". Vēlāk, rokot aku, atrastas arī mirstīgās atliekas. No tā arī cēlies nosaukums.

1 Trepes (arī Saldes, Salžu) saliņa atrodas aiz Klaukavas krācēm. Lai cik tas tagad divaini skanētu, minētais Daugavas posms savulaik bija ne tikai plostinieku darbības vieta, bet tajā varēja atrast arī zušu tačus, kas tolaik bija visai ienesīga lieta.

1 Luģenieku (jeb Klaukavas lejas) krāces. Ap 100 m gara krāce, tās sākumā dolomīta sliekšnis ar stāvvilni tuvāk kreisajam krastam, tad straujtekā ar haotiskiem vilņiem, kas labi šūpo.

1 Bungas (arī Pungas sala). Līdzās salai – gara, dziļa iedobe pie labā krasta, kas ir iecienīta makšķerīnieku vieta. Pēdējo gadu laikā uzskalota ievērojami lielāka. Kādreiz aiz Bungas salas plostinieki esot griezuši malā uz apmetni – Drauskas krogu.

1 Dreimaņu un Circeņu krāces. Nelielas krāces pie Bungas salas.

1 Drauskas plasa (arī Draukas plasa). Starp Bungas un Ābeļu salām Daugava kļūst platāka, kas reiz bija pateicīga vieta manevriem ar plostiem. Arī mūsdienās te var laivot un plostot bezrūpīgāk.

1 Oša sala. Nosaukumā "o" izrunā šauri kā svešvalodās. Nosaukums cēlies no oša, kas aug aiz salas. Līdzās Ābeļu un Fogta salām pastāvējusi ilgāku laiku. Pārējās salas ir uzskalotas, to skaits un konfigurācija mainās katru gadu.

1 Fogta (jeb Auzāna) sala atrodas "Latvijas valsts mežu" pārziņā. Salas platība ap 25 ha. Nosaukums cēlies no mežkunga Fogta uzvārda, kura pārziņā bijuši kreisā krasta meži. Mežkungs reiz izdomājis salu pārvērst par parku un pāri salai licis izrakt kanālu. Taču plāni nav izdevušies, bet kanāla vieta ir atrodama.

1 Gļinovka (arī Gļinuka). Daugavas galvenās plūsmas vieta gar labo krastu. Nosaukumu devuši plostinieki, vadoties pēc mālainā krasta.

1 Kumiņš. Daugavas straume aiz Fogta salas atdurās pret



Gļinovkas krācēm, kas ir dabīgs šķērslis, un daļa ūdeņu sitas cauri spraugai starp abām salām, radot fenomenu, ka Daugava plūst atpakaļ. Laukakmeņu krāvuma tipa krāces, kas Daugavā ir reti sastopamas.

1 Barans (arī Barins). Daugavas plūsma gar kreiso krastu. Mazāk izteikta straume. Pastāv vairāki varianti par nosaukuma izcelsmi – gan pārveidots "barons", gan plostinieku dots nosaukums pēc aitu bariem, kas ganījušās krastā, gan pēc ecēšu krieviskā nosaukuma.

1 Gļinovkas (Gļinukas) krāce. Ap 200 m gara krāce, tās sākumā dolomīta sliekšnis ar stāvvilni pāri visai upei, tad straujtekā ar haotiskiem vilņiem, kas labi šūpo. Aiz krāces upē ir dolomīta izcilnis apmēram 1m² lielumā. Vasaras mazūdens periodā zinātāji uz tā var nostāties, jo ūdens ir knapi ap potītēm. No malas rodas iespaids, ka cilvēks stāv virs ūdens.

1 Ābeļu (jeb Burkānu sala). Ap 2 km gara, platākajā vietā ap 500 m. Salas platība – ap 50 ha. Īpašumi uz salas izveidojušies agrārās reformas laikā pēc Brīvības cīņām.

1 Kaupres pilskalns atrodas uz Ābeļu salas. Pilskalns no pārējās salas atdalīts ar diviem valņiem un grāvi starp tiem. Lielākais valnis ir apmēram trīs metrus augsts.

1 Gārdes (Roškas) krāce. Apmēram 200 m gara un redzama no Kaupres pilskalna. Izteikta pie labā krasta.

1 Ādamsona saliņa ir iecienīta jēkabpiliešu un viesu atpūtas vieta ar estrādi. Nosaukums cēlies no kādreizējā gruntsgabala īpašnieka uzvārda.

1 Pilāta krāce jeb Šarovka. Kritums ap 30 cm. Ar šo krāci iesākas bīstamāko krāču posms no Krustpils līdz Koknesei. No tām palikušas tikai vairs augšgala krāces.

1 Griezeņa atvars. Atrodas pie salas stūra. Ieteicams šo vietu apbraukt.

1 Uz Daugavas salas (Stimbāna sala) atrodas baronam Korfam piederējušās Salas muižas ēkas.

1 Kaļina, sēklis. Ap 500 m gara krāce, tās sākumā straujtekā un likums, tad gluda un ātra straume. Būtu vēlams ūdens transportlīdzekli vadīt starp zājaino sēkli un Griezeņa atvaru. Pēdējo 10 gadu laikā sēklis ir aizaudzis, bet savulaik tā bija krāčaina laivošanas vieta.

1 Baltā krāce (arī Treks, Baltais gulbis). Dolomīta sliekšnis, visā upes platumā veidojas mucu (veltnveidīgi vilņi) un stāvvilņu josla, kas atdalīta ar vairākām mēlēm, kam seko straujtekā ar

haotiskiem vilņiem un upes plūdums koncentrējas tuvāk kreisajam krastam. Šī ir visspēcīgākā krāce Latvijā.

1 Sakas sala (Vidsala). Sala, no kuras cēlies Salas pagasta nosaukums. Vēl ir saglabājušās Salas muižas (nejaukt ar barona Korfa Salas muižu) atsevišķas ēkas. Pastāv pieņēmums, ka Daugavas krastā esošās ēkas ir viduslaiku muižas punkts.

1 Prižu (Prikažas) krāce. 159 km līdz grīvai. Pēdējais krāču posms pirms Pļaviņu HES ūdenskrātuves uzpludinājuma, ja ūdenskrātuvē ir augsts ūdens līmenis, tad šī krāce ir appludināta. Krāces struktūru veido sīki vilņi.

1 Pečiņas krāce – lielākā krāce Prižu krāču kaskādē. Atrodas visas upes platumā. Ūdens krīt pa dolomīta trepi pašā upes vidū, atstājot šauru dziļvagu, pa kuru var izbraukt ar motorlaivām.

1 Oliņš – akmens – plostu plēsējs Daugavas vidū krāčainā likumā. Plostiniekiem vajadzēja krastā veidot vertikālu, vinčai līdzīgu ietaisi plostu novilkšanai no akmens (plostinieki šo procesu sauca par "bābas" griešanu).

1 Ozolgrūbiņa – pēdējā šobrīd esošā patstāvīgā krāce Daugavā, arī tā atrodas Pļaviņu HES ūdens līmeņa izmaiņu iespaidā. Krāce daļēji aizņem upe platumu un ir samērā lēzena.



www.krustpils.lv

- www.facebook.com/krustpilsnovads
- twitter.com/KrustpilsNovads
- www.draugiem.lv/krustpils/

Teksts: Krustpils novada pašvaldība
Foto: Krustpils novada pašvaldība
Karte: Karšu izdevniecība Jāņa Sēta
Izdevējs: Krustpils novada pašvaldība
Dizains: V-print